Právo z vynálezu v rakouském zákonu patentním.

Podává prof. Dr. *Karel Herrmann šl. Otavský.*

Ochrany patentní, směřující k zajištění výhradného výrobního použití vynálezu, má se dostati v y n á l e z c i: toť zásada uplatněná ve všech moderních zákonodárstvích patentních, třebas ne v dosahu stejném; podává se též z ustanovení našeho zákona patentního z 11. ledna 1897 č. 30. ř. z.[1]) I jest tudíž za n o r m á l n í pokládati případy, kde v y n á l e z c e sám přihlásí vynález k patentování a patentu dosáhne. Tu pak zajisté jest na snadě pojímati výhradné výrobní používání vynálezcovo za oprávnění již k vynálezu o sobě se pojící, jež se udělením patentu pouze formalisuje. Svádí k názoru tomu také obdoba autorské ochrany literární a umělecké, kdež autor práva nabývá již vytvořením díla.

Nicméně zákon patentní přivádí k výsledku j i n é m u: § 4. přiznává vynálezci nárok na udělení patentu, nikoli patent sám, v §u 8. pak prohlašuje se výhradné právo blíže tam vytčeného použití vynálezu výslovně za účinek patentu, nastávající arciť dle §u 57. odst. 2. provisorně již před udělením patentu, nikoli však dříve než dnem vydání patentového listu obsahujícího prohlášku vynálezu k patentování opovězeného; dle §u 95. předpokládá se dále při rušebním aktu, že stal se beze svolení majitele patentu, při čemž také tu jest *terminus a quo* ochrany patentní (až do udělení patentu provisorní) opět stanoven na zmíněné již vydání listu patentového (§§ 106., 108.); při tom se v §u 98. za rozhodný pro posouzení rušebního aktu prohlašuje výlučně popis vynálezu patentu základem jsoucí. — Vše to dosvědčuje, že výhradné právo užívací k vynálezu — třebas i jen prozatimné — předpokládá alespoň již přihlášku vynálezu u úřadu patentního a veřejné její oznámení v listě patentovém. K tomu přistupuje ještě, že výslovně zmiňuje se zákon v §u 18. odst 5. o převodu »práva ze přihlášky«, tedy zvláštního práva poutajícího se k opovědi vynálezu u úřadu patentního, vznikajícího tudíž v době ještě i před početím zmíněné prozatimné ochrany patentní.

Ze zákonných předpisů těchto podává se tudíž, že dlužno i v normálních případech svrchu zmíněných rozlišovati v příčině

[1]) Zásada tato poprve vyslovena zákonodárcem již v památném anglickém zákoně Jakuba I. z r. 1623, prvním to »patentním zákonu« vůbec, tvořícím až podnes podklad anglického práva patentního. Vysloveno tu, že má dostati se výhradného výrobního oprávnění pouze pravému a prvnímu vynálezci (»to the true and first inventor«).

oprávnění vynálezcových čtvero období: 1. od učinění vynálezu patentování schopného až ku přihlášce jeho u úřadu patentního, 2. od přihlášky této až k jejímu veřejnému oznámení resp. vydání patentového listu oznámení to obsahujícího, 3. od této doby až ku právoplatnému udělení patentu, 4. po udělení patentu, — období to, v nichžto se právní situace vynálezcova ve směru sesílení jeho právní ingerence v příčině vynálezu jeho mění.

Učinili jsme si úlohou, přihlédnouti tuto blíže ku právnímu postavení vynálezcově, jak podává se ze zákona patentního v období před přihláškou vynálezu k patentování, specielně k oprávněním, jež vyplývají proň dle platného práva již z pouhého fakta, že vynález učinil, — oprávnění to, kterážto, jak níže ještě seznáme, pokládati dlužno za zjevy jednotného subjektivního práva vynálezcova, »práva z vynálezu« o sobě.

I.

K seznání podstaty i obsahu tohoto »práva z vynálezu« bude potřebí předem zřetel obrátiti k normám zákona patentního hledícím k období pro nás rozhodnému, totiž ku stadiu před patentováním resp. před přihláškou vynálezu u úřadu patentního.

Sedes materiae jsou tu §§ 4., 5., 29., 58., 62. pat. zák. Podávají se z nich jakožto důsledky právní již k faktu vynálezu o sobě ve prospěch vynálezce se poutající: jednak výhradný jeho »nárok na udělení patentu« dle §u 4., jednak dále možnosť odpírati přihlášce patentní osobou nepovolanou učiněné a odporem tímto docíliti odmítnutí její (§§ 58, 5.), spolu s tím pak i další možnosť za určitých podmínek získati pro vlastní přihlášku příznivé podmínky z doby přihlášky, jíž odpíráno bylo (§ 62.), posléze pak »nárok« na odnětí (odeznání) patentu již uděleného osobě nepovolané (§ 29. odst. 1. a 3.) a možnosť docíliti tu i převodu patentu odňatého na osobu vlastní (§ 29. odst. 5.).

Stručně zde naznačené důsledky tyto roztříditi lze dle účele, jejž ve prospěch vynálezce sledují, jednak ve prostředky, abychom tak řekli, výbojné (positivní) ve smyslu tom, že umožňují vynálezci utužení právního vztahu jeho k učiněnému vynálezu (vlastní přihláška a její antedatování dle §u 62., převod patentu dle §u 29., odst. 5.), jednak pak prostředky pouze obranné (negativní), jež má vynálezce na snadě pouze k tomu cíli, aby zabránil respective odstranil obmezení, jimiž by sám následkem patentování vynálezu svého osobě třetí mohl býti ohrožován (odpor dle §u 58., odnímací žaloba dle §u 29. odst. 1. o sobě).

Pro náš účel doporučuje se rozděliti bližší úvahu o oprávněních těchto dle toho, zda čelí jimi vynálezce patentní přihlášce osoby třetí, či patentu již udělenému.

A. Proti přihlášce směřuje odpor (Einspruch). V příčině práva odporu vynálezci jako takovému příslušejícího blíže jest uvésti:

1. S výsledkem podati jej může vynálezce již prostě v základě toho, že vynálezcem jest, proti přihlášce patentní pocházející od osoby, jež není ani vynálezcem, ani právním nástupcem jeho, aniž ji pokládati jest dle zákona (§ 5.) za vynálezce (§ 58., odst. 2., č. 3. a odst. 3.).

Z toho podává se, že v případech, kde jde o totožný vynález různých vynálezců na vzájem neodvisle činných, rozhoduje pro udělení patentu mezi oběma vynálezci resp. právními jich nástupci praevence; odporu vynálezcovu ubrání se dřívější přihlašovatel, jenž rovněž jest vynálezu toho původcem, třebas i pozdějším. Prioritou přihlášky paralysuje se tu priorita vynálezu: vážná to pobídka pro vynálezce pospíšiti si s přihláškou.[2])

Stejně však ubrání se odporu i každý právní nástupce vynálezcův, za něhož pokládati jest toho, kdo sukcessí ať universální ať singulární vstupuje ve právní vztah vynálezcův k vynálezu jeho. (Bližší strany sukcesse této srv. v odděl. II. pod čís. III.)

Rovněž dále bude odpor bezvýsledným proti přihlášce toho, jenž sice sám vynálezu neučinil, kteréhož však dle §u 5. za vynálezce jest pokládati. Míní se tím případ dotčený v odst. 3. §u cit., jenž stanoví, že dělníci, zřízenci a ve státní službě jsoucí osoby pokládají se za původce vynálezů od nich ve službě učiněných, nebylo-li smlouvou anebo služebními předpisy co jiného stanoveno; z výhrady této se podává, že je-li tu ve smyslu jejím zvláštní ustanovení, pokládati bude event. za vynálezce vynálezů osobami oněmi učiněných jich zaměstnavatele (event. stát). Též k tomuto případu, činícímu právní konstrukci nemalé obtíže, bude ještě přihlédnuto v souvislosti jinaké pod čís. II.

2. Odpor podán býti musí v čas, t. j. nejdéle ve dvouměsíční vykladací lhůtě (počínající dobou prohlášky vynálezu v listě patentním, kdy totiž přihláška i s přílohami se k veřejnému nahlédnutí vyloží) a vyhovovati musí formálním požadavkům v §u 58. odst. 2. uvedeným.

3. Uzná-li patentní úřad v řízení dle §u 59. o odporu zavedeném tento důvodným, odmítne přihlášku, ze kteréhožto usnesení oddělení přihláškového připouští se stížnosť k oddělení stížnostnímu rozhodujícímu pak konečně (§ 39. odst. 1. a 3.). —

Patrno jest z výkladu tohoto, že odpor o sobě jest pouze prostředkem vynálezci poskytnutým, by vyloučiti mohl nepovola-

[2]) Zcela jinak jest arciť posouditi případ, kde více osob tvůrčí součinností učinilo společný vynález. Takovýmto »spoluvynálezcům« v pravém smyslu uděluje se patent společně, a sice bez udání podílů (§ 13. pat. z.).

ného žadatele z udělení patentu. Výsledek tím docílený jest tudíž rázu jen negativního a zajišťuje vynálezci pouze možnost zachovati si v příčině volného používání vynálezu *status quo,* aniž se tím osobám třetím — ani bezprávného přihlašovatele nevyjímaje — zabraňuje volná soutěž v používání tom.

Zákon patentní poskytuje arci, jak již svrchu stručně vytčeno, vynálezci, jehož odpor s výsledkem se potkal, ještě další prostředek přes účel pouhé obrany jdoucí, — směřující ku vlastnímu nabytí práva výhradného: byla-li totiž přihláška, jížto vynálezce odpíral, následkem odporu toho buďto přihlašovatelem odvolána anebo úřadem patentním odmítnuta, může vynálezce odpor podavší sám vynález do 30 dnů po doručení vydaného o tom usnesení patentního úřadu k patentování přihlásiti a žádati, by za den přihlášky jeho stanoven byl den přihlášky odvolané neb odmítnuté.[3])

Ustanovením tímto nabývá právo odporu vynálezcova teprve skutečného praktického dosahu; za nedostatku předpisu toho nemohl by totiž vynálezce, třebas odporem prorazil, patentu již dosíci, ježto novosť vynálezu jeví si býti oznámením přihlášky v listě patentovém (§ 57. odst. 1.) ztracena (§ 3. č. 1.).

Pochybnosť tu vzniká ve směru tom, zda-li zmíněné zpětné datování nové přihlášky vynálezcovy má účinek právní toliko v tom, že činí uveřejnění vynálezu v listě patentovém neškodným, odjímajíc mu účinek novosť vynálezu paralysující, či zdali shlazuje též jinaké v mezidobí — po podání přihlášky první — nastalé skutečnosti, jež dle §u 3. »novosť« vynálezu ruší; tak na př. byl-li vynález, o kterýž jde, v mezidobí též jinde ještě než v listě patentovém — třebas i se strany vynálezce sama — tiskem uveřejněn, anebo bylo-li ho v tuzemsku zjevně užíváno, resp. byl veřejně vystaven či předveden. Zdá se arciť, že sanující účinek zpětného datování zasahoval by tu dále než snad přiměřeno, nicméně nedostává se podkladu pro jakési v tom směru obmezování předpisu citovaného.[4]) Naopak, stanovisku plného použití důsledků z antedatování přihlášky se podávajících svědčí i tendence zákona našeho, jež dochází projevu též ve právu vynálezcově dosíci převodu patentu k žalobě jeho pseudovynálezci odeznaného (§ 29. odst. 1.; srv. níže pod lit. B), kdež rovněž okolnosti v mezidobí novosť o sobě zrušující — třebas i se strany vynálezcovy nastaly — nabytí patentu nevadí. V obou právě případech těchto dopouští

[3]) Dle německého zák. pat. (ze 7. dubna 1891) § 3. odst. 2. může tu odpírající žádati, aby za den přihlášky jeho stanoven byl den před veřejným oznámením přihlášky.

[4]) Tak i (Dr. Leo) *Munk* ve svém kommentáři »d. österr. Patentgesetz« (Berlin, 1901) str. 270., pro německé právo *Kohler,* Handbuch des d. Patentrechtes (1902) str. 256.

se, aby vynálezce pravý vstoupil takřka ve dráhu předchůdcem jeho bezprávně započatou; tento získává neoprávněným jednáním svým vynálezci pravému — arci nedobrovolně — v tom směru postavení příznivější, než by vynálezce měl, kdyby té které doby žádal o patent nový.

Vytknouti dále dlužno, že zákonnou podmínkou zmíněného antedatování jest, aby odvolání resp. odmítnutí přihlášky první stalo se právě z důvodu, že podán byl odpor (arg. § 62. »Hat der Einspruch . . . zur Folge«). Ve případě odmítnutí přihlášky jest arci příčinná souvislost dotčená úřadu patentnímu zřejmou z výsledku vlastního šetření resp. z důvodů odmítacího usnesení; jinak jest však tomu při odvolání přihlášky, když přihlašovatel buď vůbec důvodu odvolání neudá anebo dokonce udá důvod jiný, než zřetel k podanému odporu. Též tuto bude zajisté na úvaze úřadu patentního, zda-li přes mlčení toto resp. přes udaj důvodu jiného lze z celkové podstaty skutkové nabyti přesvědčení o zmíněné souvislosti příčinné [5]); zjištění toto arci neděje se z povinnosti úřadu, nýbrž jen k žádosti vynálezce odpor podavšího, na němž bude, aby ty které skutečnosti uvedl a prokázal, aniž tu však místa má jakés další řízení vůči prvnímu přihlašovateli; v poměru k tomuto pominul odvoláním přihlášky patentní veškeren podklad úředního postupu.

Naproti tomu pokládati jest antedatování vynálezcovy přihlášky, jak za to máme, za nepřípustno, byla-li přihláška první v době, kdy odpor vynálezcův došel úřadu patentního, již odvolána, tím spíše arci též tenkráte, když odpor vůbec ani v čas podán nebyl, — třebas by se ve případech těchto i prokázati dalo, že odvolání to stalo se z obavy, že odpor podán bude, ano i za vědomosti již o jeho odeslání; vždyť odpor proti přihlášce již odvolané nemůže býti podkladem jednání úřadního, ježto nedostává se v době podání jeho, čemu by odpíráno bylo, — a odpor zpozdený arci nemá vůbec ingerence na řízení udělovací. Též nelze zajisté singularní normy §u 62. rozšiřovati přes meze podmínek v zákoně přesně vytčených.

B. Proti uděleném u již patentu má vynálezce prostředek žaloby odnímací (odeznávací, Aberkennungsklage) § 29. pat. z., může docíliti totiž žalobou, aby patent udělený osobě, jež není ani vynálezcem ani právním jeho nástupcem, aniž ji za vynálezce (§ 5.) jest pokládati, byl jí odňat — výsledek to o sobě rázu opět jen negativního. Možnosť domoci se výsledku i positivního má vynálezce arci, jak již výše podotčeno, též tuto; jest mu totiž dle odst. 5. téhož §u zůstaveno, aby do 30 dnů po doručení právo-

[5]) Srv. *Kohler* l. c. str. 257. stran otázky odcizení vynálezu, kteréžto se dle něm. zák. (§ 3.) pro odpor předpokládá.

platného výroku odnímacího žádal o převod patentu na osobu vlastní.[6])

Ku předpisům těmto pojí se četné otázky pochybné; z našeho hlediska dlužno z nich zejména k oněm přihlédnouti, jež vyznačují se zásadním významem pro řešení problému o podstatě a základním obsahu práva vynálezcova.

Ve směru tom jde předem o otázku, jak jest právnicky pojímati ono vsažení vynálezcovo ve právní okruh posavadního majitele patentu resp. záměnu, jež se po sporu odnímacím v osobě subjektu práva patentního po případě uskutečňuje. Znění §u 29. nám úkol tento nikterak neusnadňuje: tak mluví se v něm v odst. 1. o »odnětí« (Aberkennung) patentu posavadnímu majiteli, kterýžto pojem již sám sebou zdá se značiti odloučení práva patentního od posavadního subjektu oprávněného; v odst. 5. jest však přes to ustanovení o »převodu patentu« k žádosti vítězného vynálezce do 30denní lhůty po pravomoci »odnětí«, načež hned v zápětí v odst. 6. se uvádí, že nepodání žádosti této ve zmíněné lhůtě na rovni jest vzdání se patentu, — při čemž na snadě zajisté jest rozuměti tu vzdání se se strany vynálezce, a pokládati jej tudíž té doby za oprávněného. Nad to pak podává se z §u 29. odstavce posledního *a contrario*, že práva na patentu dřívějším majitelem zřízená (tak na př. právo zástavní, usufructus, usus) zanikají, ježto v platnosti zůstávají dle cit. odstavce — a to, jak se z motivů podává, prostě z důvodů vhodnosti — za určitých podmínek pouze práva licenční.

Jak uvésti tyto jednotlivé konstruktivní náběhy, z §u 29. se podávající, v žádoucí soulad?

Otázkou praejudicialní jest tu předem, zda-li jest dřívějšího majitele resp. držitele patentu (Patentinhaber, Patentbesitzer, § 29. odst. 1. a posl.) vskutku až do odnětí patentu pokládati za subjekt práva patentního, či je-li subjektem tímto snad již od doby udělení patentu — vynálezce, třebas subjektem prozatím jen latentním.

Mínění právě vytčené se v doktrině vyskytuje;[7]) nicméně nepodává se pro ně, jak za to máme, v zákoně našem opory. Na-

[6]) Zákon německý nezná prostředků těchto, nýbrž dopouští vynálezci, jemuž byl vynález odcizen, pouze žalobu o prohlášení patentu neplatným (§ 10.). Arci však jak doktrina — počínajíc *Kohlerem* (již v Deutsches Patentrecht 1877, str. 88. sl.) — tak i praxe německá dopouští ve případech takových též civilní žalobu o přenesení patentu na žalujícího.

[7]) Z rakouské literatury uvésti tu dlužno *Bettelheima*, d. Recht des Erfinders in Österreich (Manz 1901), jenž přiznává vynálezci již před patentováním právo výhradného použití vynálezu (str. 137.), v odnímací pak žalobě (»quasidingliche Klage«) vynálezcově spatřuje »pravou rei vindikaci« (str 74.). Proti stanovisku tomu právem obrací se Em. *Adler* v Jurist. Vierteljahrsschrift 1902 str. 126. — Srv. v tom směru též názor motivů k §u 29., kteréž vytýkají, že vynálezci nelze tu poskytnouti právního prostředku vindikační žalobě podobného, ježto dle §u 23 pokládati jest jen toho za oprávněného z patentu, kdo jest zapsán v rejstříku.

opak, již výše na str. 215. citovaná ustanovení zákonná, kdež poutá se patentní právo a plné jeho důsledky k udělení patentu a za subjekt oprávnění dotčených označuje se »majitel resp. držitel patentu« (srv. na př. §§ 8., 9., 10., 20., 95. a j.), tomu svědčí, že udělení patentu má co do stránky subjektivní, totiž co do upoutání práva patentního k určité osobě jakožto jeho subjektu ráz aktu konstitutivního.[8]) Dotvrzení dochází pojetí toto též srovnáním předpisu § 29. s předcházejícím právě ustanovením o prohlášení patentu neplatným: Kdežto totiž v § 28., kdež běží o odpírání patentu pro nedostatek objektivních podmínek patentního práva, výslovně vztahuje se v první větě posledního odstavce účinnost výroku o neplatnosti této na dobu přihlášky vynálezu k patentování, nedostává se nám obdobného ustanovení o zpětné účinnosti výroku odnímacího dle § 29., ačkoli právě poslední odstavec § 28. mutatis mutandis též v § 29. jest přijat. Podává se z toho, že výrok o neplatnosti patentu dle § 28. jest, právě poněvadž jde o konstatování, že tu vůbec již od počátku, ex tunc nedostávalo se objektivních, absolutně nutných podmínek pro udělení patentu, ve směru tom výrokem deklaratorním, naproti tomu pokládati jest rozhodnutí odnímací vydané o otázce subjektivní příslušnosti patentu za výrok působící teprve ex nunc, totiž za výrok konstitutivní, jímž způsobuje se disposice přítomná, skutečné odnětí patentu osobě udělením jeho až posud oprávněné.

Výsledek tento může nám býti nyní i východiskem pro osvětlení dalších záhad § 29.: odnímacím výrokem docílí vynálezce odnětí patentu majiteli posavadnímu, sám pak může do zmíněné svrchu lhůty 30denní o převod patentu u úřadu patentního zažádati. Rčení »převod patentu« svádí zajisté k domněnce, že jde o sukcessi vynálezcovu v patentní právo prosoudivšího odpůrce. Pojetí takové by však nebylo správným; vždyť seznali jsme již výše, že práva dřívějším majitelem na patentu zřízená odnětím patentu zanikají a zánik tento dlužno, — jak podává se z posledního odstavce § 29. vykazujícího zřejmě ráz výjimečné výhrady — pokládati za řádný, normální důsledek odnětí patentu, kteréžto jeví tudíž ráz naprostého zániku práva. Že není tu pak půdy pro sukcessi v právo majitele patentu, jest arci na bíledni. Právo patentní, jehož se snad dostane vynálezci zvítězivšímu ve sporu odnímacím, může býti tudíž pouze právem novým, i přikládati jest cit. svrchu ustanovení odst. 5. § 29. jenom ten smysl, že vynálezce může —

[8]) Již pro dřívější právo rakouské (zák. o privilejích průmyslových z 15./VIII. 1852 č. 184. ř. z.) přikládají aktu udělení privilegia ráz konstitutivní zvláště též *Randa*, Besitz 4. vyd. str. 662, *Pražák*, Spory o příslušnosť II., str. 331. — Pro nové právo rak. srv. zejm. důkladné úvahy E. *Adlera*: Civilrechtliche Erörterungen zum Patentregister (1900) str. 121. sl. (separ. otisk z Grünhutova časopisu, 27. sv.).

odstraniv sporem odnímacím právo předchůdcovo — sám vstoupiti ve formální, objektivní podmínky práva patentního, avšak s vlastním právem nově nabytým. Další trvání licencí v posledním odstavci § 29. stanovené nemůže pojetí tomuto býti závadou: vždyť setkáváme se v § 28. rovněž se zachováním práv licenčních dokonce i při prohlášení absolutní neplatnosti patentu, stalo-li se tak z důvodu toho, že vynález jest předmětem patentu anebo privilegia dřívějšího přihlašovatele; tu zachovávají se licence k patentu neplatnému zřízené za určitých podmínek v platnosti i vůči onomu patentu přednostnímu, — což zajisté jest mnohem smělejším ještě positivním zasažením ve vnitřní důslednosť právních zásad nežli ve případě § 29.[9])

[9]) Motivy k §u 28. zák., na něž vztaženo jest se též při §u 29., dovolávají se pro ustanovení v příčině zachování práv licenčních výslovně důvodů aequity a opportunity. — Zvláštní jest konstrukce odnětí patentu *Munkem* l. c. str. 139. podaná: Praví totiž, že neprávem zapsaného majitele patentu, ať přihlašovatele ať pr. jeho nástupce, pokládati jest za »jednatele bez příkazu« osoby oprávněné; žádá-li tato za převod patentu, platí patent vůči třetím osobám jakožto již od doby přihlášky pro oprávněného zapsán. Jest však patrno, že se konstrukcí takovou právní účinky odnětí patentu nikterak nevysvětlují. — *Bettelheim* l. c. str. 207. správně vytýká, že převodem odňatého patentu dle §u 29. nestává se žalobce právním nástupcem posavadního majitele, výroku odnímacímu přikládá však moc patent sám (nejen subjektivní oprávnění předchůdcovo) zničující, z čehož se pouze jako výjimka dopouští nabytí patentu vítězným žalobcem (srv. zejm. str. 205 k pozn. 3.), pojetí to, jež vůči stanovisku autorovu výše v pozn. 7. zmíněnému zajisté není důsledným. — *Kohler*, Handbuch str. 406. podobně uvádí ve stručné poznámce rak. právu věnované, že odnětí patentu jest prohlášení neplatnosti jeho, avšak s výhradou, že žalobce má právo žádati, aby udělen mu byl patent se stejným dátem jako patent odňatý. Odnětím se původní patent zničuje, z materiálu jeho však zřizuje se nové patentní právo pro žalobce. — Naproti tomu obrací se *Adler* l. c. zejména str. 127. sl. proti názoru spatřujícímu v odnětí patentu prohlášení jeho — třebas i jen relativně — neplatným, a dovozuje, že posavadní majitel patentu nabyl patentu platně, arci však s obmezením jakýmsi dies certus an incertus quando, jenž dostavuje se pravomocí výroku odnímacího; tím vysvětluje se též zánik práv předchůdcem na patentu zřízených. Patent sám trvá však platně dále a může ho nabyti žalobce s účinkem od pravomoci výroku odnímacího.

Ve věci dlužno, jak za to máme, s *Adlerem* souhlasiti. — Co do formulování pak poslouží tu přesné lišení »patentu« v materielním smyslu jakožto oprávnění majitele jeho, a »patentu« ve smyslu formálním, jakožto formálních, objektivních podmínek práva patentního. Ježto pak »neplatnosť patentu« zasahuje vůbec (srv. § 28. p. z.) patent jak v mater. tak i uvedeném formálním smyslu, nelze v našem případě (§ 29.) — kde připouští se v základě patentu posavadního nabytí nového práva materialního — na »neplatnosť« patentu přistoupiti. Udělením patentu se jednak konstituuje hmotné oprávnění pro přihlašovatele, jednak však též se vůbec ustavují formální podmínky, pro oprávnění to ve stadiu udělovacím na jisto postavené, nastává zejména i formalisace obsahu patentu (»patentní nároky«, srv. § 52. č. 2.); tyto formální podmínky — »patent« ve formálním smyslu — zůstávají odnětím patentu dle § 29. netknutými, zaniká pouze právo posavadního oprávněného.

Přes to však, že nejde tu o sukcessi právní, jeví se přece mezi právním postavením vynálezce, jenž »převodu patentu« si vymohl, a předchůdce, jehož právo zaniklo, v různých směrech důležitá kontinuita. Tak předem v tom, že — třeba patentní právo vynálezcovo jest novým — přece opírá se, jak již svrchu zmíněno, o formální, objektivní podmínky práva předchůdcova, o týž »patent« ve formalním slova smyslu. Moment tento jest arci vynálezci značnou výhodou: vždyť dosáhne tu ochrany patentní, ačkoli té doby již podmínek pro nový »patent« v příčině vynálezu jeho nestává: a to pro nedostatek novosti vynálezu, jež porušena byla publikací v udělovacím řízení, možno však i jinakými publikačními akty v mezidobí — třebas i vynálezcem samým provedenými. Též tuto potkáváme se tudíž, podobně jako již svrchu při odporu a vlastní přihlášce vynálezcově v řízení udělovacím (§ 62.), s úkazem, že nalézá tu vynálezce pro nabytí ochrany patentní situaci příznivější, než by ji snad té doby sám měl, kdyby nepovolaný předchůdce patentu se nebyl domohl.

Zmíněná kontinuita formálního podkladu patentního práva vynálezcova se zaniklým právem předchůdcovým přichází však arciť též v tom k platnosti, že trvání patentní ochrany vynálezcovy počítá se tu nikoli od doby, kdy sám práva nabyl, nýbrž se zřetelem k původnímu udělení patentu, tudíž ode dne oznámení přihlášeného vynálezu v listě patentovém (§ 14. odst. 1.).

Důležito jest dále stanoviti přesně dobu, kdy nabývá vynálezce, jenž »převodu patentu« se domohl, práva patentního. Ježto nejde tu »o převod« v technickém smyslu, není rozhodným pro otázku naši § 23. zák. pat., nýbrž dlužno ji zodpověděti samostatně. Zamlouvá se tu zajisté datovati účinky nabytí práva zpět v dobu pravomoci výroku odnímacího, a to již zřetelem k tomu, že by připuštění jakéhos mezidobí mezi zánikem práva odpůrcova a nabytím práva vynálezcova vésti musilo k nesrovnalostem: vždyť bychom musili za to pokládati, že v mezidobí není z patentu vůbec nikdo oprávněn a tudíž nastává interstitium ve prospěch volného používání vynálezu, nad to bychom musili též licence předchůdcem zřízené pokládati v mezidobí za zaniklé a teprve nabytím patentu vynálezcem event. znovu vznikající, ač zákon výslovně praví, že licence »zůstávají v platnosti« (bleiben ... aufrecht). Ježto však původního majitele patentu, jemuž bylo právo patentní neodpíratelným již výrokem patentního úřadu odňato, nelze zajisté pokládati za subjekt práva patentního v dotčeném mezidobí, nezbývá, než datovati nabytí patentu vynálezcem již do doby pozbytí jeho majitelem dřívějším. Též znění zákona lze alespoň do jisté míry se dovolati, totiž právě obratu »převod patentu«, kterýž — třebas nebylo ho užito technicky — přece svědčí zákonodárcovu názoru o těsném časovém připojení se zmíněných momentů pozbytí a nabytí práva.

Nepodána-li žádosť »o převod« patentu v čas (do zmíněné lhůty 30denní), nenastala vůbec podmínka nabytí práva vynálezcem a patent tu i definitivně, totiž objektivní podstatou svou zaniká. Jak za to máme, dlužno datovati též tento objektivní zánik patentu již od pravomoci výroku odnímacího, poněvadž se vůbec neuskutečnily podmínky nabytí práva z patentu osobou jinou. Z výše cit. odst. 6. v § 29., kde se praví, že nepodání žádosti v čas rovnati dlužno aktu vzdání se patentu, podává se arci na pohled opora pro pojetí, že vynálezce vstupuje pravomocí odnímacího výroku povždy ve právo patentní, avšak s tím zákonným obmezením, že — opominul-li do 30 dnů o převod patentu žádati — patent zaniká; na to však sotva lze přistoupiti, obratem oním míní se patrně jen, že — opominuto-li včasné žádosti — »patent« jakožto souhrn formálních podmínek pro subjektivní právo patentní potřebných ztrácí způsobilosť býti podkladem patentního práva, a to tak, jako když se osoba z patentu oprávněná patentu vzdá (§ 26. odst. 2.).[10])

Důsledkem toho arciť jest, že vynálezce, jenž opominul žádati o převod patentu, nemůže později stíhati ani oněch porušení patentu, jež nastala ve zmíněné lhůtě 30denní.

V příčině práva vynálezcova domoci se odnětí patentu uděleného osobě nepovolané, zbývá poukázati ještě k důležitému obmezení, jež podává se pro právo zmíněné z odst. 3. v § 29. Tu stanoví se totiž, že »nárok na odnětí« promlčuje se proti poctivému majiteli patentu ve 3 letech od doby, kdy zapsán byl v rejstřík patentní. Jest to jedním z neřídkých v moderním právu případů, kde v zájmu právní ochrany poctivého nabyvatele nastává positivním předpisem obmezení práv osob třetích; arci však vykazuje se právě tento případ rázem zvláštním. Jak motivy k §u 29. dosvědčují, stanovena tu tříletá lhůta promlčecí vůči poctivému držiteli patentu »vzhledem k obdobným ustanovením obč. zák.« Míněny tím býti mohly, jak *Adler* (l. c. str. 140.) správně připomíná, pouze normy zák. obč. o t. zv. vydržení knihovním (§§ 1467, 1469) nyní již ustanoveními knih. řádu nahrazené.[11]) I bylo by tudíž na snadě spatřovati v ustanovení tomto případ t. zv. akvisitivního promlčení, ve prospěch nabytí práva patentního se strany poctivého majitele v základě tříletého neodpíraného zápisu v rejstřík. Pojetí takové by však v přímém bylo odporu se svrchu již akceptovaným a ze zákona, jak výše uvedeno, se podávajícím výsledkem: že totiž z patentu oprávněn jest ten, komu byl patent udělen respektive právní jeho nástupce, třebas kdo jiný měl nárok na jeho uděl-

[10]) Vždyť zajisté není tu hospodářského důvodu, aby žalobci dosáhnuvšímu odnětí patentu osobě nepovolané uděleného, dostalo se na dobu 30 dnů práva z patentu, když třebas ani nezamýšlí a také v čas nepodá žádosti o »převod« k nabytí patentu se nesoucí.

[11]) O instituci té viz v *Randově* Vlastnictví (5. vyd.) § 24. str. 119. násl.

lení. I nelze tu shledávati tudíž, než obyčejné (extinktivní) promlčení nároku odnímacího, jež arci má za následek, že stává se tu právo majitele patentu vůči žalobě odnímací neodpíratelným.[12])

Pochybnosť jest možnou co do dosahu požadavku »poctivosti« majitele patentu dle §u 29. odst. 3. Hleděti tu dlužno k souvislosti ustanovení toho s institucí žaloby odnímací: zajisté že bude poctivým takový majitel, jenž ani o tom neví, aniž věděti musí, že patentování vynálezu jemu resp. jako předchůdci jeví se býti porušením cizího výhradného práva na udělení patentu (»práva z vynálezu«). Arci vzniká hned další otázka, zda vyžaduje se poctivosti této pouze v době nabytí patentu (udělení jeho resp. zápisu derivativního nabytí v rejstřík pat. dle § 23.), či má-li poctivost ona potrvati po celou dobu tříletou.[13]) Máme za to, že požadavek poslednější opříti lze jednak o výše zmíněný názor motivů (třebas vzhledem k jiným ustanovením zákona nedůsledný) shledávající tu analogii knihovního vydržení obč. zákona, jednak pak též i znění zákona v §u 29. odst. 3.: slova »gegen den gutgläubigen Patentinhaber« nikoli »Patenterwerber«.[14]) [15])

C. Domůže-li se vynálezce patentu, — ať cestou pravidelnou (přihláškou vynálezu, pokud jest ještě »novým«), ať po předchozím odporu přihláškou dle § 62., či posléze žádostí za převod dle § 29. odst. 5., — nabývá arci výhradného práva vynálezu svého výrobně používati (§ 8.); jinak jej však faktum vynálezu o sobě k výhradnému používání takovému neopravňuje, majíc proň v zápětí pouze »výhradný nárok na udělení patentu«, kterýžto dle práva positivního právě prostředky svrchu pod lit. *A* a *B* uvedenými se uplatňuje.

---

[12]) Tak i *E. Adler* l. c., jenž slovy, že právo majitele patentu stane se neobmezeným, míní zajisté právě neodpíratelnosť.

[13]) Mínění v doktrině se rozcházejí. *Beck v. Mannagetta* (Das neue österr. Patentrecht 1897) str. 21., jakož i *Munk*, l. c. str. 137. obmezují požadavek ten na dobu přihlášky, resp. (při pr. nástupci) na dobu zápisu převodu v rejstřík patentní. *Bettelheim* l. c. str. 296 žádá poctivosť po celou dobu promlčecí; stejně, jak se zdá, též *Adler* str. 141., ač otázky té výslovně neřeší.

[14]) Naproti tomu v posledním odstavci téhož §u, kde jde o ochranu licenčních práv k odňatému patentu zřízených, praví se v příčině požadavku poctivosti, že licence musí býti »redlich erworben«, a možno zde tudíž požadovati bonam fidem pouze v době nabytí licence.

[15]) Otázku, zda-li by mohl vynálezce opíraje se o své právo z vynálezu domáhati se též soudní žalobou odnětí patentu a »převodu« jeho, dlužno zajisté zodpověděti záporně. Arci zmiňuje se § 25. pat. z. o sporech u soudů v příčině »přináležitosti« (Zugehörigkeit) patentu projednávaných, leč nelze tím zajisté rozuměti nároky, jež uplatňují se dle specialních předpisů zák. pat. zvláštním řízením před úřadem patentním. Srv. k tomu *Ott:* Soust. úvod ve studium nov. říz. s. I. str. 101., pod lit. α), kdež obmezuje kompetenci obchodních soudů v příčině právě zmíněných sporů o »přináležitosti« patentu na »žaloby o to, komu patent přináleží podle zásad o nabývání práv majetkových mezi živými nebo na případ smrti (§ 18.).«

Namítá se tu však další otázka prakticky pro vynálezce nemálo důležitá, zda-li mu přísluší totiž již v základě toho, že vynálezcem jest, právo výrobního použití vynálezu — arci nikoli výhradné, nýbrž jen vedle dočasného majitele patentu, jinak řečeno, bude-li se vynálezce — žalován jsa od majitele patentu pro rušení jeho práva — vydatně moci brániti průkazem, že vynález, o kterýž jde, sám učinil.

Na snadě jest tu nejprve na to pomýšleti, by vynálezce proti žalobě rušební uplatnil *excipiendo* svůj »nárok odnímací« (§ 29. odst. 3.). Nicméně odpověď záporná podává se nám již z konstitutivního rázu, jejž jsme svrchu výroku odnímacímu přiznali: vždyť žalobě z patentního práva žalobcova — v době, kdy rušení se stalo, platně existentního — nelze zajisté namítati, že právo to snad v budoucnosti odnímacím výrokem vezme za své; dopuštění námitky této zajisté nesrovnávalo by se s výše akceptovanou účinností odnímacího výroku *ex nunc*.[16])

Jiná jest však otázka, nemůže-li vynálezce přivésti v tom směru k platnosti vůbec poměr, kterýž jest podkladem jeho odnímacího nároku, tedy svůj tvůrčí, autorský vztah k vynálezu. Přisvědčíme-li k otázce, konstatovali bychom tím nový samostatný právní účinek zmíněného vztahu. Máme za to, že uznání tohoto právního účinku se nutkavě podává nejen již z citu právního, nýbrž také že dovoditi je lze jakožto důsledek z positivní úpravy právního postavení vynálezcova: Když dopouští se, aby vynálezce v základě svého tvůrčího vztahu k vynálezu zastavil jinému cestu k dosažení práva patentního, ano, aby i zvrátil právo žadateli nepovolanému již udělené a sám zaujal nadále jeho místo, nepodléhá zajisté vážným pochybnostem, abychom úvahou *a majori ad minus* přiznali vynálezci též právo brániti se dovoláním zmíněného vztahu proti rušební žalobě osoby patentu nepovolaně dosáhnuvší.[17])

Arci bude tu otázkou, v jakých mezích přiznáme vynálezci námitku tuto: Ve směru subjektivním zajisté že jen proti žalobci, jenž není ani vynálezcem, ani právním jeho nástupcem aniž ho dle zákona (§ 5.) za vynálezce pokládati dlužno, — kterýž by tedy též eventuelně vydán byl útoku vynálezcovy žaloby odnímací. Pochybnější však již jest, zda-li též časově obmezíme obranu zmíněnou na lhůtu tříletou, jde-li o žalobu poctivého majitele patentu (§ 29. odst. 3.); mohlo by se tu zejména uvésti, že z časového obmezení žaloby odnímací, tak řízného to prostředku útočného,

[16]) Námitku nároku odnímacího dopouští tu *Bettelheim* str. 208.; proti tomu *E. Adler*, Jur. Viertelj.schrift 1902, str. 127.

[17]) *Kohler*, Handbuch, str. 398 přiznává tu pro právo německé žalovanému vynálezci exceptionem doli vzhledem k tomu, že žalující sám jest vydán nároku žalovaného přenésti naň patent i s akcessoriemi, tudíž i s dotčeným nárokem pro rušení patentu. — O žalobě té srv. výše pozn: 6.

nemusí podávati se také již obmezení pouhé obrany vynálezcovy proti žalobě rušební. V nedostatku opory positivní nelze však, jak za to máme, než připustiti i defensivu vynálezcovu, o niž jde, pouze v mezích zákonem mu výslovně přiznané offensivy, a bude tudíž za podmínek odst. 3. v § 29. po uplynutí 3 let od zápisu majitele patentu v rejstřík také pravý vynálezce vydán žalobě pro rušení práva patentního, — výsledek to zajisté pro poctivého majitele patentu snad až přes meze aequity příznivý.

I podává se nám tudíž z úvahy této jakožto třetí právní důsledek vycházející přímo již z autorského vztahu vynálezcova, že zabezpečeno jest mu výrobní používání vynálezu i přes patentování jeho osobě jiné, — arci pouze v mezích nároku odnímacího, že požívá tudíž vynálezce v mezích těchto jakoby zákonné jakés licence k plnému výkonu oprávnění patentních.

II.

I. Prostředky právní pod čís. I. lit. *A*—*C* vytčené vykazují jednak společný základ, totiž tvůrčí vztah vynálezcův k vynálezu, jednak i společný v podstatě účel, totiž zabezpečení zájmů vynálezcových v příčině používání vynálezu. I jest tudíž zajisté na snadě, pojímati je též ze společného hlediska, jakožto úkazy jednotného vynálezcova práva vznikajícího již faktem vlastního vynálezu. V zákoně patentním nepotkáváme se arciť s tímto jednotným pojetím práva vynálezcova; v § 4. mluví se sice o vynálezcově »výhradném nároku na udělení patentu« a v § 29., odst. 3. o »nároku na odnětí patentu«, leč označení tato nevyčerpávají všech důsledků pod č. I. vytčených, nekryje se jimi totiž právo vynálezce pouze zameziti patentování osobou jinou nepovolanou, jakož i jeho právo nerušeného výkonu vynálezu výše pod lit. *C* uvažované. I jest tudíž spíše na místě všeobecné označení práva toho, jak ho doktrina užívá, jakožto právo vynálezecké (Erfinderrecht) nebo se zřetelem k důvodu vzniku jeho: právo z vynálezu.

Stran jednotlivých důsledků, tvořících dle úvahy výše podané positivně založený obsah práva z vynálezu, seznali jsme, že směřují vesměs proti osobám individualisovaným alespoň určitými poměry, nicméně nelze zajisté proto již pokládati právo z vynálezu za právo relativní: individualisace zmíněná jest jen konsekvencí obsahu práva předpokládajícího buď již zahájení řízení udělovacího anebo již patent udělený; primárním obsahem práva jest tu však vesměs volná ingerence vynálezcova v příčině výrobního použiti vynálezu resp. patentování jeho, tedy také tu do jisté míry disposice vynálezem, »ovládání« jeho vůči třetím osobám chráněné, a teprve podružně podává se z toho záporná »povinnost« třetího přihlašovatele resp. majitele patentu, ingerence této a důsledků jejích snášeti. I jest

tudíž také právo z vynálezu právem absolutním, jež dlužno v systému práv soukromých zařaditi, jako patentní právo samo, v kategorii práv ku statkům nehmotným.[18])

II. Právo z vynálezu vzniká, jak již název vytýká, přímo z vynálezu; rodí se takořka spolu s vynálezem, jest prvním a bezprostředným jeho důsledkem, a sice důsledkem na vůli vynálezcově nezávislým.

Zasahuje sem arciť známá kontroverse stran povahy vynálezu jakožto jednání právního. Přes duchaplné — a v jednotlivých směrech i z hlediska vhodnosti se zamlouvající — výklady *Kohlerovy*[19]) máme za to, že nelze stanovisko zmíněné sdíleti; vynález jest nikoliv aktem vůle, nýbrž činem intellektu, poznatkovým. Proto nepodléhá, jak za to máme, ani nabytí práva z vynálezu zásadám platným o nabývání práv jednáními právními, nýbrž pokládati jest je za nabytí »ex lege«, poutající se již k činu vynálezu o sobě. Tím zodpovídá se arci záporně spolu též otázka o způsobilosti k jednáním právním jakožto podmínce nabytí práva z vynálezu, jakož i otázka o přípustnosti originárního nabytí práva z vynálezu zástupcem.

Rozhodným jest hledisko toto též pro výklad důležitého ustanovení § 5. odst. 3., dle něhož dělníci, zřízenci a osoby ve státní službě postavené pokládají se za původce vynálezů jimi ve službě učiněných, nebylo-li jinak ustanoveno ve smlouvě nebo služebních předpisech. Podává se z toho *a contrario*, že — jsou-li tu takováto ustanovení odchylná — pokládati jest za vynálezce, a tudíž zajisté též za subjekt práva z vynálezu, zaměstnavatele. Zastoupení tu, jak již svrchu zmíněno, shledati nelze, východiskem však pro konstrukci nabytí práva z vynálezu pánem služebním může nám tu býti moment těsného připojení této záměny subjektu ke smluvnímu prohlášení účastníků, pod kteréž hledisko také »předpisy služební« spadají. Vždyť zajisté není pochyby, že podléhá záměna tato též co do bližších podmínek a výhrad vesměs vůli kontrahentů, tak že bez závady možno spatřovati v záměně oné převod práva z vynálezu[20]) smlouvou se uskutečňující: právo z vynálezu vzniká také tuto v osobě skutečného, technického vynálezce, ale přechází ihned — v základě dřívějšího již aktu převodního — na zaměstnavatele. Vynálezcem jest tudíž stále osoba služební, protikontrahent její však, jak zákon výslovně uvádí (srv. § 29. odst. 1.

[18]) O všeobecné povaze takovýchto práv a zatřídění jich v soustavě soukromého práva srv. úvahu *Randovu*: »Stačí-li obvyklé roztřídění soukromých práv dle jich obsahu« (tohoto časopisu ročník I. 1901., str. 1 násl.).

[19]) Nejnověji v cit. »Handbuch d. deutschen P. R.« (1902) str. 229. násl.

[20]) Ve výsledku souhlasně *Munk*, l. c. str. 45., *E. Adler* ve Krit. Viertelj.-schrift f. Gesetzg. und Rechtswiss. 1902, str. 389. — Jinak arci *Kohler* l. c. str. 134. násl.

č. 1., § 58. odst. 2., č. 3.), za vynálezce se pokládá, tudíž jest v základě právní sukcesse subjektem práva z vynálezu.

III. Právo z vynálezu jest právem převoditelným. Výslovně se to dotvrzuje zákonem v §§ 4., 29. odst. 1. č. 1., 58. odst. 2. č. 3., 62. ve spojení s § 58., mimo to pak, pokud přistoupiti jest na konstrukci derivativního nabytí práva z vynálezu zaměstnavatelem, též v § 5. odst. 3. Jediné stran oprávnění žádati za převod patentu dle § 29. odst. 5. uvádí se v zákoně výslovně toliko vynálezce, aniž se dodává, jako na jiných cit. místech, též »právní jeho nástupce«. Leč nelze zajisté z divergence této — v nedostatku vnitřních pro ni důvodů, jakož i se zřetelem k motivům tu rozdílu nečinícím — souditi, že by právnímu nástupci vynálezcovu nepříslušelo právo zmíněné, ježto patrně jde tu pouze o stručné označení osob ve sporu odnímacím jako žalobci vystupujících.

Tážeme-li se, jakým způsobem uskutečňuje se převod práva z vynálezu, uvážiti jest, že objektem převodu není tu věc hmotná, nýbrž statek immaterialní, pouhé právo obsahu výše seznaného, a dlužno tudíž v nedostatku zvláštních norem použiti tu všeobecných zásad, dle nichž dostačí ku převodu práv mezi živými pouhá neformalní smlouva; smlouva tato zajisté zhusta bude provázena odevzdáním fabrikátu nebo přístroje předmět vynálezu tvořícího, leč tento akt tradiční jest pro převod práva nepodstatným. Vyplývá z toho, že ze dvou osob, na něž vynálezce postupně právo z vynálezu převedl, nabývá ho výhradně nabyvatel první, a to bez rozdílu, že snad pozdější převod práva provázen byl tradicí objektů hmotných nebo i jakýms uvedením ve faktické používání vynálezu.[21])

Ježto nejde při převodu práva z vynálezu o převod věcí hmotných, nemají tu arci též místa normy občanského resp. obchodního zákona o právní ochraně bonae fidei nabyvatele při nedostatku práva auktorova (§ 367. obč. z., čl. 306. obch. z.).[22])

IV. V příčině zániku práva z vynálezu možno z patentního zákona dovoditi některé zvláštní důvody právo to zrušující. Blíže jest v tom směru uvésti:

---

[21]) Takovéhoto zevnějšího aktu vyžaduje k perfekci převodu *Bettelheim* l. c. str. 138.

[22]) Viz k tomu *Randa*, Vlastnictví (5. vyd.) str. 149., pozn. 1. — Jsouc převoditelným jest právo z vynálezu arci též předmětem práva zástavního. Choulostivou jest arci otázka o přípustnosti exekuce v právo to. Pat. zák. neobsahuje v tom směru obmezení (jako na př. § 14. zák. o právu autorském), leč jde tu o otázku uznání individualního práva vynálezcova, jemuž zajisté má zůstaveno býti učiniti rozhodnutí o tom, má-li vynález jeho býti již zužitkován čili nic. — O otázkách sem hledících srovnati jest: *Adler* l. c. str. 159. sl., *Šuman* v Allg. ö. Ger. Ztg. 1901., *Pisko* tamtéž 1898. a *Kasanda* v Právn. Rozhledech r. 1902 (»Zást. právo na patentech«).

1. Pro oprávněného nejvýhodnějším, do jisté míry normalním důvodem zániku jest docílené jím patentování vynálezu. Tím konsumuje se vynálezcovo výhradné právo na udělení patentu a dostává se mu jak proti přihlášce vynálezu osobou jinou — a to třebas i dřívějším vynálezcem — tak i proti patentu, kterýž by na př. snad omylem úřadu patentního na vynález byl opětně udělen, samostatných prostředků praeventivních i repressivních: opět sice odporu resp. žaloby (dle §u 28 p. z.), jež však opírají se v případě tomto o základ snadno prokazatelný — udělený již patent — a vykazují se z části i dosahem dálnějším, než-li ve případě, když opírají se prostě o právo z vynálezu.[23])

Právo z vynálezu patentováním zaniklé neobživuje, ani kdyby se vynálezce později — před uplynutím lhůty 15 let — patentu vzdal; bylo by tu ostatně zcela bezpředmětným, poněvadž vynález — byv jednou již předmětem patentu — přestal vůbec býti k patentování schopným (§ 3. č. 3.).

V souvislosti této dlužno se tázati, nezaniká-li právo z vynálezu již pouhou vynálezcovou přihláškou vynálezu k patentování? Uvážiti tu jest, že konsumce výhradného práva na udělení patentu přihláškou ještě nenastává; co do práva odpírati přihlášce jiné tu arciť — podána-li tato druhá přihláška později — přistupuje nový důvod odporu dle §u 58. č. 2., a to důvod absolutní, i sesílilo se zde tudíž obranné postavení vynálezcovo kumulací odpíracích důvodů; ano v jednom případě, je-li totiž druhý přihlašovatel rovněž vynálezcem resp. právním jeho nástupcem, bude moci vynálezce výhradně opírati se o časovou praevenci své přihlášky. Naproti tomu co do žaloby odnímací zůstává právní postavení vynálezcovo přihláškou vynálezu nezměněno (výše pod č. I. lit. *B*), rovněž zůstává faktem přihlášky beze změny jeho obrana proti rušebním žalobám třetího majitele patentu (výše pod č. I. lit. *C*)[24]) Seznáváme tudíž, že vynálezcovou přihláškou vynálezu k patentování zůstává jeho právo z vynálezu o sobě nedotknuto. Účinkem jejím jest naopak utužení právního vztahu vynálezce k vynálezu, ježto dostává se mu přihláškou (není-li tu přihlášky dřívější anebo již dokonce patentu) jednak též formalního nároku na udělení patentu, jednak zabezpečení proti pozdější přihlášce třebas i dřívějšího vynálezce prostředkem odporu z důvodu praevence. Odstoupí-li tudíž na př. vynálezce od přihlášky své ještě před veřejným oznámením vy-

---

[23]) Tak jest zejména poukázati na ustanovení §u 67., dle něhož může patentní úřad v řízení o prohlášení patentu neplatným z povinnosti úřadu pokračovati, vzal-li žalobce žalobu zpět; pro spory odnímací předpis ten neplatí.

[24]) Přihláška vynálezcova ve případech těchto musí býti úřadem patentním arci odmítnuta, poněvadž jde o vynález již patentovaný, třebas osobě nepovolané; vynálezci zbývá tu ještě prostředek odnímací žaloby.

nálezu v listě patentovém a jeho vyložením, nastává zcela opět dřívější jeho právní situace.

2. Jaký vliv má na trvání práva z vynálezu přihláška resp přivoděné tím patentování vynálezu osobou jinou než subjektem dotčeného práva? Bude tu dlužno rozeznávati, zda-li tato jiná osoba jest rovněž subjektem práva z vynálezu (rovněž vynálezce nebo právní jeho nástupce), či jeví-li se býti osobou k patentování vynálezu nepovolanou.

a) Ve případě prvém není pochybno, že patentování vynálezu osobě rovněž oprávněné jest zajisté nejpozdějším nutným momentem zániku konkurujícího práva z vynálezu (třebas i dříve vzniklého); otázkou jest jen, zda-li právo toto nezaniká již dříve, zejména již přihláškou druhého vynálezce neb jeho právního nástupce. Proti mínění, že již tato doba jest rozhodnou, dá se uvésti, že ve případě odvolání přihlášky přihlašovatelem zajisté není, proč upírati konkurujícímu právu z vynálezu dalšího trvání, pokud snad již nenastal zánik jeho z důvodu veřejného oznámení resp. vyložení přihlášky dle § 57. (srv. též výklad níže pod čís. 3.). Z toho podává se, že klásti jest ve případě zmíněném za důvod zániku konkurujícího práva z vynálezu zásadně teprve udělení patentu[25]) osobě oprávněné: arciť posunuje se zánik až do doby té jenom tenkráte, když výjimkou z pravidelného postupu nenastalo dříve veřejné oznámení resp. vyložení přihlášky (srv. případy §u 65.), ježto zmíněnými právě akty nastává již o sobě zánik práva toho (srv. níže pod čís. 3.).

b) Přihláška vynálezu se strany nepovolané osoby resp. udělení patentu osobě té nemá arci za následek zánik práva z vynálezu; naopak, jde tu právě o případ kollise mezi právem z vynálezu a právem z přihlášky resp. právem z patentu, kollise to, v nížto přichází právo z vynálezu plným ostřím k platnosti způsobem výše pod čís. I. lit. *A, B, C* uvedeným.

Teprve promlčením odnímací žaloby ztrácí vynálezce možnost, uplatniti právo své prostředky patentním zákonem přiznanými, tak že nastává tu z hlediska patentně-právního[26]) *in effectu* situace, jakoby právo z vynálezu samo bylo zaniklo.

3. Podstatnou podmínkou práva z vynálezu jest vynález k patentování způsobilý; ztratí-li vynález způsobilosť tuto, má to za následek i zánik práva z vynálezu. Vynález může — přes to, že původně k patentování byl způsobilým — později způsobilosti této pozbyti ztrátou podstatné kvalifikace své, totiž

[25]) *Bettelheim* str. 141. pokládá tu za rozhodný moment již přihlášku, arci s výhradou, »vede-li k patentování«. S ním souhlasí *Adler* v Jur. Viertelj.-schrift 1902, str 123.

[26]) Z hlediska obecnoprávního může autorský vztah vynálezcův i dále ještě jeviti právní účinky. Srv. závěrek této úvahy.

novosti, nastanou-li skutečnosti v § 3. čís. 1.—3. vytčené (totiž popis v uveřejněných tiskopisech, resp. v tuzemsku nastalé zjevné užívání nebo veřejné vystavení nebo předvedení jeho takovým způsobem, že ho může býti dle toho znalci použito). Arci však dlužno tu učiniti důležitou výhradu: nenastává totiž zánik práva z vynálezu přes dostavení se uvedených skutečností, když byl vynález před dobou tou již od osoby nepovolané k patentování přihlášen resp. osobě takové již patentován; tu může totiž vynálezce, jak jsme výše pod čís. I. lit. *A* a *B* seznali, přihláškou dle §u 62. resp. »převodem« patentu dle § 29. odst. 5. v základě svého práva z vynálezu dosíci patentu, třebas v mezidobí od přihlášky odpůrcovy nastaly jakékoli skutečnosti novosť vynálezu zrušující; právo z vynálezu trvá tu však zajisté jen v mezích žaloby odnímací (srv. svrchu č. I. lit. *B*) a zaniká tudíž zároveň s dovršením promlčení žaloby té, tedy v případě poctivosti majitele patentu uplynutím tříleté promlčecí lhůty dle § 29. odst. 3. Nelze však, jak za to máme, pojímati tento případ za zánik práva z vynálezu promlčením, nýbrž právo zaniká i tu nastalou nespůsobilostí vynálezu k patentování (ztrátou novosti jeho), jejížto zrušovací účinek zůstal tu arci suspendován až do průběhu promlčecí lhůty nároku odnímacího.

4. Odpověď na souvislou s předcházejícím výkladem otázku, zaniká-li právo z vynálezu též promlčením, podává se nám již z povahy práva toho jakožto práva absolutního — odpověď to záporná. I může tudíž vynálezce resp. právní nástupce jeho přivésti své právo z vynálezu jak v positivním tak i negativním směru k platnosti bez časového obmezení, jsou-li tu jinak jeho podmínky, zejména tudíž pokud jeví se vynález jeho býti stále ještě dle §u 3. pat. zák. novým. Konkretní nároky z práva toho proti určitým osobám vzcházející promlčení arci podléhají, čímž přivodí se začasté — jak jsme výše pod čís. 2. příklad shledali — pro vynálezce z hlediska patentně-právního výsledek zániku práva sama.

III.

V úvahách předcházejících seznali jsme, jaké ochrany právní dostává se vynálezci dle zákona patentního právě z toho důvodu, že vynálezcem jest, tedy právní důsledky proň pochodící ze tvůrčího jeho vztahu vynálezového.

Jsou však také jiné ještě prostředky zákonem patentním poskytnuté, kteréž — třebas nebyly stanoveny právě jen pro vynálezce jako takového a nepoutaly se již k faktu vynálezu — přece poskytují vynálezcům resp. právním jich nástupcům možnosť, zájmů svých jimi ochrániti. I zasluhují tudíž, ačkoli nenáležejí ve vlastní okruh »práva z vynálezu«, též z hlediska úlohy naší alespoň stručného přihlédnutí, vedouce osoby oprávněné zhusta snadněji k cíli, než uplatnění práva z vynálezu sama.

Jsou to v popředí prostředky, jež pojí se v zákoně patentním k t. zv. »držbě vynálezu«. Pojem tento podává se ze zákonných norem upravujících právní účinky bezprávného odnětí, tedy odcizení vynálezu (§§ 5. odst. 1. a 2., 29. č. 2., 58. č. 4.); toto záleží dle předpisů zmíněných v tom, že někdo přihlásil k patentování resp. dal si patentovati vynález, jehož podstatný obsah vzat byl z popisů, výkresů, modelů, náčiní a zařízení kohosi jiného anebo z výrobního postupu jím užívaného bez jeho přivolení. Tu přiznává pak zákon osobě zkrácené (dem Beeinträchtigten) prostředky celkem tytéž, které přísluší vynálezci proti přihlášce osoby nepovolané resp. proti patentu jí udělenému, — krátce tedy právo odporu s event. přihláškou dle §u 62., a právo žaloby odnímací s event. převodem patentu dle §u 29. odst. 5. (srv. výše sub I. lit. *A*, *B*).

»Držba vynálezu« ve smyslu právě uvedeném jest vztahem od držby v technickém smyslu naprosto různým, vztahem totiž záležejícím prostě ve faktu, že někdo popisy, kresby atd. v disposici má resp. toho kterého výrobního postupu užívá, při čemž nevyžaduje se ani vědomí »držitele« o vztahu tomto — tím méně arci snad jeho bonae fidei.[27]) Passivně legitimován jest v příčině prostředků zmíněných každý, kdož přihlásil nebo patentovati si dal vynález »držiteli« odcizený, ať jest sám odcizitelem či jen jeho odvodcem, obdržev od něho odcizený vynález v disposici třebas i nepřímo přes více osob. Z toho již podává se, že passivně legitimováni arci nejsou vynálezce sám resp. právní jeho nástupci; rovněž pak nemohou stíháni býti prostředky oněmi ti, jimž »skrácený držitel« sám anebo jeden z jeho předchůdců v držbě vynálezu tento odcizil, tak že stihati může způsobem uvedeným dřívější držitel odcizeného vynálezu držitele pozdějšího, nikoli však naopak (§ 5. odst. 2. pat. z.)

Jinak jest dosah prostředků zmíněných také při držiteli vynálezu týž jako při vynálezci. Z toho se podává, že vynálezce, jemuž vynález zmíněným způsobem byl odcizen, ochrání zájmy

---

[27]) Rozhodnou větou jest tu v §u 5. odst. 1.: »wenn der wesentliche Inhalt seiner Anmeldung den Beschreibungen ... eines Anderen oder einem von diesem angewendeten Verfahren ohne Einwilligung desselben entnommen ist«. Že genitiv »eines Anderen« neznamená tu ani vztah vlastnický ani autorský, podává se jednak již ze system. souvislosti a z účele předpisu toho, jednak zvláště z parallelismu s případem druhým, kde prostě každý faktický používatel určitého postupu bez bližšího rozeznávání se ve směru tom chrání. I dlužno tudíž říci, že držitelem vynálezu jest každý, komu může vůbec býti vynález z popisů atd. za účelem přihlášky odcizen, kdo tudíž zmíněné popisy atd. v disposici má. Název »držba vynálezu« jest též zákonem recipován (srv. § 5. odst. 2. »Erfindungsbesitzer«). — Od »držby vynálezu« v tomto smyslu dlužno arci přesně lišiti držbu patentu, kteráž záleží ve faktickém výkonu patentního práva jako vlastního, nikoli již v prostém zápisu té které osoby v rejstříku patentním. Viz o tom *Randa*, Besitz (4. vyd.) str. 620, 662. — Stran zákonného pojmu »držby vynálezu« srv. zejména *Adler*, Civilrechtl. Erört. str. 105. sl.

své proti odciziteli a všem odvodcům jeho opíraje se o »držbu« vynálezu stejnou měrou, jako když opírá se o své právo z vynálezu; ježto pak zajisté bude zpravidla snadnějším prokázati odcizení vynálezu osobou jinou, než-li faktum vynálezu vlastního, jeví se zmíněná instituce »držby vynálezu« prostředkem vynálezci výkon práva jeho valně usnadňujícím.

Zákonodárný účel instituce té se tím však nevyčerpává: vždyť jest tato k disposici také i osobám, které nejsou ani vynálezci ani právními nástupci jich, směřuje tedy vůbec k ochraně faktického vztahu před porušením; nad to lze si však též případy mysliti, kde by prostředky zmíněné vynálezci ani nedostačily k ochraně: tak na př. odcizí-li kdos vynález navzájem neodvisle dvěma osobama učiněný jednomu z vynálezců, nemůže zajisté býti druhým vynálezcem pouze v základě držby vynálezu stíhán.[28]) Tu právě patrným jest obmezenější dosah prostředků zmíněných jakožto ochrany »držby vynálezu«, jež působí tu pouze proti rušiteli této držby a jeho odvodcům, kdežto vynálezce mohl by — opíraje se o své právo z vynálezu — stíhati tu i toho (resp. odvodce jeho), kdo vynález třebas jen druhému vynálezci odcizil.

Obory použití zmíněných prostředků v obou případech bylo by tudíž lze znázorniti křížícími se kruhy: vynálezce resp. právní jeho nástupce nebude moci povždy opříti se o držbu vynálezu, — držitel vynálezu zase použije jich event. s úspěchem, i když není vynálezcem nebo jeho právním nástupcem.

Jakožto další prostředek obranný, podávající se vynálezci ze zákona patentního nehledě k jeho právu z vynálezu, uvésti lze ještě též vztah předchozího užívání vynálezu. Též podmínky tohoto právního vztahu v §u 9. p. z. upraveného jsou o sobě naprosto nezávisly na právu z vynálezu; jde jen o to, aby v zájmu nerušené výroby chráněni byli proti žalobám pro rušení patentu ti, kdož v době přihlášky vynálezu v dobré víře v tuzemsku vynález v užívání měli resp. potřebná opatření k užívání takovému učinili. Tato ochrana předchozího užívání, kteráž v zákoně našem upravena jest jako zvláštní samostatné oprávnění uživatele (arg. § 9. odst. 3, 4.), bude tudíž vynálezci eventuelně — totiž tenkráte, když v době rozhodné vskutku vynálezu svého užíval neb opatření k tomu učinil — konkurujícím prostředkem obranným proti rušební žalobě třetího nepovolaného majitele patentu, vedle obrany, kterouž jsme mu již v základě jeho práva z vynálezu přiznali (výše sub I. lit. *C*).[29])

* * *

[28]) Srv. *Kohler* Handbuch str. 262. k č. 4. (dle zákona německého §§ 3., 10., 28., se »držba vynálezu« — ač ne pod týmž názvem — rovněž chrání).

[29]) Ochrana vynálezce jakožto předužívatele dle §u 9. jest tak dalece vydatnější, že není vázána promlčecí lhůtou tříletou, jak tomu jest vůči poctivému majiteli patentu při obraně ve právu z vynálezu se zakládající (Srv.

Patrno z úvah předcházejících, že právo z vynálezu o sobě, jak upraveno jest zákonem patentním, má obsah dosti obmezený; absolutní disposice vynálezcova vtěsnána v meze úzké, patrně v intenci dáti pobídku vynálezcům, by snažili se utužiti vztah svůj k vynálezu jeho patentováním, čímž nepřímo zabezpečuje se jednak intensivní využití vynálezu po dobu patentní ochrany, jednak zase urychluje se též uvolnění vynálezu ve prospěch pokroku celkového života výrobního.

Podotknouti zbývá ještě, že vymezený výše obsah práva z vynálezu nevyčerpává veškerých důsledků právních, kteréž vůbec vznikají vynálezci ze tvůrčího vztahu jeho; obmezili jsme se tuto na vytčení důsledků specielně patentněprávních, tvořících »právo z vynálezu« založené v normách platného patentního práva. Otázkou další, meze úvahy této přesahující, jest stanovení ochrany právní, jež se podává pro vynálezce z hlediska obecnoprávního, zejména z hlediska pojetí práva toho — ne jako práva nesoucího se k bezprostředné disposici vynálezem — nýbrž jako práva ryze osobnostního, pouze individualního. Jsou to otázky, pro jichžto zodpovědění nedostává se nám dle přítomného stavu zákonodárství pevného podkladu positivního, kteréž jsou však zvláště zajímavým problémem moderní pravovědy vždy intensivněji jimi se zabývající.[30])

Technika sčítání lidu z 31. prosince 1900 v Rakousku.

Píše JUDr. *Theodor Živanský.*

(Dokončení.)

Ad 3. Čítání strojem elektrickým. Základní myšlénka tohoto stroje,[21]) vykonávati určitý mechanický proces na lístcích sčítacích tím, že příslušně rozvrhnou se otvory v nich, je vy-

---

výše I. lit. C in fine). — Zvláštnost jakási podává se v případě našem stran požadavku bonae fidei jakožto podmínky práva předužívacího. Podmínka ta bude při vynálezci resp. právním nástupci jeho povždy splněna; neboť i kdyby vynálezce přímo věděl, že osoba jiná — třebas i na př. druhý dřívější vynálezce — chystá resp. podává přihlášku vynálezu k patentování, nelze přece nikterak říci, že používaje vynálezu svého jedná obmyslně, a totéž platí i o právním nástupci vynálezcově. — O právu předužívacím srv. bližší zejména u *Adlera* l. c. str. 60. násl.

[30]) Předním pěstitelem nauky této, a to zejména pokud jde o práva vynálezcova, jest prof. *Kohler*; nejnověji v cit. Handbuch des d. P. R. zvláště str. 248. násl.

[21]) Stroj ten vynalezen byl Elsasanem Hollerithem 1899 ve Spojených Státech severoamerických, i bylo ho ponejprv použito při zpracování sev.-amer. censu z r. 1900., na to v Kanadě, po té u nás (r. 1890. i 1900.),